

Handläggare

Magnus Rothman

Telefon: 08-508 28 860

Till

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

2023-02-21, p. 15

Stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald: Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm

Förvaltningens förslag till beslut

- Godkänna stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald för Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm.
- Översända det stadsdelsvisa åtgärdsförslaget till Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalms stadsdelsnämnder, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden, trafiknämnden, fastighetsnämnden, kyrkogårdsnämnden och SVOA.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har i budget för 2020–2022 gett miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att ta fram stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald. Detta åtgärdsförslag är det femte och sista förslaget och har tagits fram i ett samverkansprojekt med ett flertal förvaltningar.

Förslaget utgör ett underlag för fortsatta arbeten som kan stärka ekologiska funktioner och biologisk mångfald i staden. Fokus ligger på stråk i grönstrukturen där åtgärder för att stärka ekologisk funktionalitet bedöms göra störst nytta.

Förslaget har varit på kontorsremiss under november 2022. Sammanfattningsvis är de förvaltningar som lämnat synpunkter positiva till att detta kunskapsunderlag tas fram. Några centrala synpunkter rör hur åtgärderna ska finansieras och att ansvarsfrågan för vem som utför de föreslagna åtgärderna inte är definierad. Även vikten av fortsatt samverkan mellan förvaltningar, att underlaget hålls aktuellt liksom att avvägningar mellan olika intressen så som

kulturmiljövärden och nybyggnation kommer behöva göras löpande lyfts.

Beslut om att godkänna åtgärdsförslaget innebär inte beslut om finansiering. Vilka åtgärder som ska genomföras prövas i stadens ordinarie processer.

Bakgrund

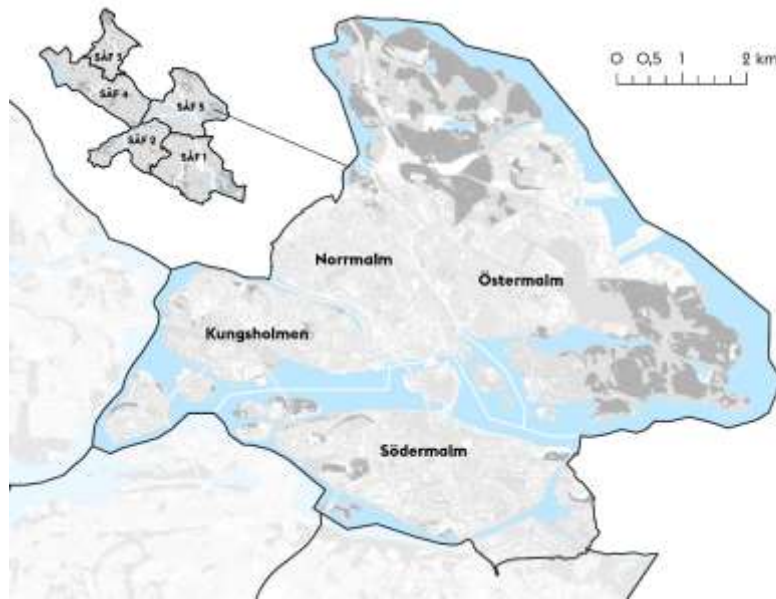
Kommunfullmäktige har genom kommunfullmäktiges budget gett miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna i uppdrag att ta fram stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald.

Stockholms stad har ett bostadspolitiskt mål om att bygga 140 000 nya bostäder fram till år 2030. De föreslagna åtgärderna för biologisk mångfald kan utgöra ett användbart kunskapsunderlag i samband med stadens arbete med att nå bostadsmålet och uppnå översiktsplanens mål om en växande, sammanhängande, klimatsmart och tålig stad.

Mål 5 i Stockholm stads miljöprogram lyder: *Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem*". Den 30 november 2020 antog kommunfullmäktige Stockholms stads handlingsplan för biologisk mångfald. Handlingsplanen pekar ut fem strategier som staden ska arbeta enligt för att nå mål 5 i miljöprogrammet.

En angelägen insats som pekas ut i handlingsplanen är att ta fram stadsdelsvisa åtgärdsprogram för biologisk mångfald. För att ta fram åtgärdsförslag för hela staden har stadsdelarna aggregerats i fem projektområden varav detta är det femte och sista stadsdelsvisa åtgärdsförslaget för biologisk mångfald (SÅF).

- SÅF 1: Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck
- SÅF 2: Hägersten-Älvsjö & Skärholmen
- SÅF 3: Spånga-Tensta & Rinkeby-Kista
- SÅF 4: Hässelby-Vällingby & Bromma
- **SÅF 5: Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm**

Figur 1. Projektområde för SÄF 5 Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm.

Ärendet

Åtgärdsförslagen har tagits fram för att gynna de arter och miljöer som listas i handlingsplanen för biologisk mångfald. I rapporten finns generella beskrivningar av åtgärdsförslag (Bilaga 3 i rapporten) samt platsspecifika åtgärdsförslag i stråk som sammanlänkar reservat och större grönområden med varandra.

I åtgärdsförslaget har platsspecifika åtgärder pekats ut inom och i anslutning till de ekologiskt särskilt betydelsefulla områdena (ESBO) samt grönområden mellan dessa. ESBO är en del av stadens gröna infrastruktur och har pekats ut i översiktsplanen. Genom att fokusera på ESBO och att sammanlänka dessa bättre genom ”rätt åtgärd på rätt plats” förbättras förutsättningarna att stärka den funktionella grönstrukturen. Teorin att stärka ekologiska värden inom så kallade kärnområden, i miljöer i anslutning till kärnområden och öka funktionaliteten i stråk som sammanlänkar dessa områden baseras på forskning inom ekologi och populationsbiologi.

Åtgärder för biologisk mångfald behövs även inom reservaten. För reservaten finns skötselplaner och definierade syften för vilka värden och funktioner som ska värnas. De platsspecifika förslagen i SÄF fokuserar därför på grönstrukturen mellan reservaten, men åtgärder i reservat och utanför stråk bidrar också till att stärka den biologiska mångfalden.

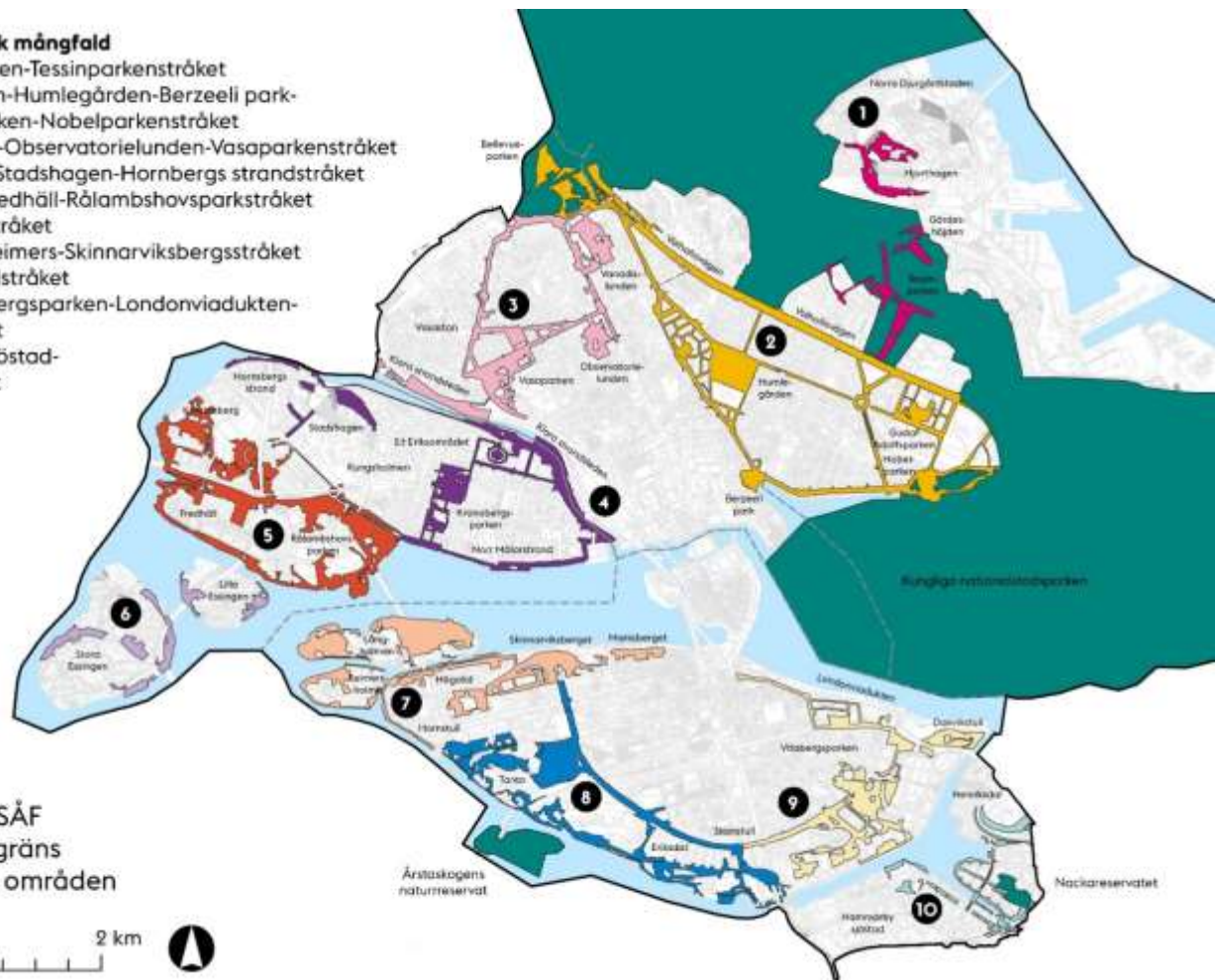
På Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm har 10 stråk identifierats (Figur 2). Några av stråken gränsar till nationalstadsparken, Nackareservatet och Årstaskogens och Årsta holmars naturreservat.

Stråk för biologisk mångfald

1. Norra Djurgården-Tessinparkenstråket
2. Bellevueparken-Humlegården-Berzeeli park-Gustaf Adolfsparken-Nobelparkenstråket
3. Vanadislunden-Observatorielunden-Vasaparkenstråket
4. Kungsholmen-Stadshagen-Hornbergs strandstråket
5. Kristineberg-Fredhäll-Rålambshovsparkstråket
6. Essingeöarnastråket
7. Långholmen-Reimers-Skinnarviksbergsstråket
8. Tanto-Skanstullstråket
9. Skanstull-Vitabergsparken-Londonviadukten-Danvikstullstråket
10. Hammarby sjöstad-Henriksdalstråket

- Gräns för SÅF
- Stadsdelsgräns
- Skyddade områden

Figur 2. Översiktskarta av identifierade stråk för biologisk mångfald på Kungsholmen, Normalm, Östermalm och Södermalm.

En schablonkostnadstabell med uppskattade kostnader för ett urval av åtgärdsförslagen har tagits fram (se bilaga 1 till rapporten). Exakta kostnader är beroende av förutsättningar på platsen, priser i befintliga avtal, storlek på insats och liknande, men tabellen kan utgöra ett stöd i ett första skede för att bedöma ungefärliga kostnader för genomförandet.

Många av de föreslagna åtgärderna är engångsinvesteringar som kan göras i samband med till exempel exploateringsprojekt, infrastrukturutveckling eller som en extra åtgärd inom löpande förvaltning av grönområden. Efter att en åtgärd är utförd kommer det i de flesta fall att krävas driftmedel för att underhålla och bibehålla åtgärdens funktion.

Åtgärdsförslagen som presenteras i rapporten finns även digitalt på miljödata.se. De kommer även göras tillgängliga i stadens andra digitala kartverktyg och på miljöbarometern.

Ärendets beredning

SÅF för Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm är framtaget av miljöförvaltningen, trafikkontoret, Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalms stadsdelsförvaltningar. Representanter från exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret, idrottsförvaltningen, kyrkogårdsförvaltningen och SVOA har beretts möjlighet att delta i en referensgrupp genom workshop om åtgärdsförslag samt dialog och samverkan kring specifika sakfrågor.

Förslaget har varit ute på kontorsremiss till ovan listade stadsdelsförvaltningar, trafikkontoret, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret, idrottsförvaltningen, stadsmuseet, kyrkogårdsförvaltningen och SVOA. Åtgärdsförslaget har kompletterats och justerats utifrån inkomna remissyttranden.

Strategiska samordningsgruppen för Grönare Stockholm har varit styrgrupp för framtagandet. I styrgruppen ingår miljöförvaltningen, exploateringskontoret, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret samt några stadsdelsförvaltningar.

Inkomna remissyttranden

Samtliga remissinstanser har svarat på kontorsremissen.

Stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret skriver att flera av platserna i rapporten berörs av exploateringsförslag i olika skeden, från påbörjat planarbete till beslutade planer.

Exploateringskontoret skriver att de avser att ta med de förslag som finns samlade i rapporten i kommande planering.

Stadsbyggnadskontoret ger exempel på flera projekt där tidig planering pågår och där det dels är viktigt att stärka gröna kopplingar och stadskvalitéer och dels utveckla stråk i bebyggda miljöer samt vid behov utöka tillgången på allmänna grönytor.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att exempelvis boende och båtklubbar kontaktas för att inspirera dem att utföra åtgärder.

Trafikkontoret lyfter att underlaget är viktigt och värdefullt för planering av utemiljöer och ger stöd för utveckling av den biologiska mångfalden i staden. Det finns dock ett behov av att definiera hur materialet kan användas för genomförande av åtgärder och hur staden kan följa upp och utvärdera resultat av genomförda åtgärder. Trafikkontoret lyfter fram att intern och extern kompetens för beställning, planering, genomförande och skötsel är viktig liksom samverkan mellan förvaltningarna.

Idrottsförvaltningen ser tydliga kopplingar mellan detta underlag och de lokala åtgärdsprogrammen för vatten (LÅP). Genom

åtgärder för att skapa grundmiljöer och minska påverkan från båttrafik kan lugnare miljöer i och utmed stränderna skapas för att förbättra reproduktion av fisk och återhämtning av vegetation.

Stadsmuseet vill betona vikten av att inför genomförandet av varje åtgärdsförslag beakta respektive plats förutsättningar exempelvis påverkan på och förutsättningar för platsens kulturhistoriska värden samt att kontakta dem för dialog.

Stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Öster-, Norr- och Södermalm lämnar synpunkten att de inte har rådighet att genomföra alla föreslagna åtgärder. För åtgärder inom exempelvis vattenområden finns det behov att utreda rådigheten.

Stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Östermalm och Norrmalm lyfter att schablonkostnadstabellen riskerar att bli inaktuell till följd av indexreglering och prishöjningar. Det är även en brist att etableringskostnader, garantiskötsel och drift inte är inräknade. Förvaltningarna undrar även hur kommunikation kring åtgärdsförslag ska spridas till exempelvis stadens bolag, byggaktörer och bostadsbolag.

Södermalms stadsdelsförvaltning lyfter även att det är viktigt att det finns budget för att finansiera genomförandet av åtgärdsförslagen. I tidigare SÅF-remisser har även frågan om finansiering för drift av utförda åtgärder varit en återkommande synpunkt.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I tidigare åtgärdsförslag har önskemål om utveckling av rutiner för planering och uppföljning, utveckling av verktyg och ajourhållning av digitala kartmaterial samt prioritering av föreslagna åtgärder. Miljöförvaltningen samverkar gärna kring dessa frågor.

För att kunna beakta respektive plats förutsättningar utifrån olika intressen ser förvaltningen, liksom remissinstanserna, att det finns ett fortsatt behov av samverkan och dialog mellan förvaltningar vid planering och genomförande av åtgärder.

SÅF är ett kunskapsunderlag, som kan användas för till exempel investeringar och kompensationsåtgärder. Miljöförvaltningen finns till förfogande i åtgärdsarbetet och kan stötta genomförande förvaltningar och bolag genom expertstöd i olika processer t.ex. vid ansökan om medel ur central medelsreserv, reservatsförvaltning eller fysisk planering. Miljöförvaltningen har även ett uppdrag att samordna arbetet med handlingsplanen för biologisk mångfald. Förvaltningen följer även upp de övergripande effekterna av genomförda åtgärder genom miljöövervakning av den biologiska mångfalden på landskaps-, habitat- och artnivå. SÅF kan också

ligga till grund för informations- och kommunikationsinsatser kring biologisk mångfald för att nå såväl interna som externa aktörer.

Åtgärdsförslagen har samlats i stråk för att dels underlätta prioriteringsarbetet för val av åtgärder, dels vägleda var grönstruktur kan stärkas på strategiska platser. Miljöförvaltningen vill dock betona att åtgärder för biologisk mångfald är positiva att genomföra även utanför stråken.

Det ingick i uppdraget att ange kostnadsförslag för åtgärder. I exploateringskontorets yttrande för SÅF Hägersten-Älvsjö och Skärholmen föreslås att schablonkostnaderna kan inarbetas och uppdateras i exploateringskontorets underlag för kostnads kalkyler. Miljöförvaltningen ser positivt på förslaget och att det kan bidra till att hålla kostnadsuppskattningarna aktuella.

Beslut om att anta åtgärdsförslaget innebär inte beslut om finansiering av genomförande av åtgärder eller kommande skötsel. Vilka åtgärder som ska genomföras prövas i stadens ordinarie processer. De flesta åtgärdsförslagen är engångsinsatser som kommer att kräva efterföljande drift.

Förvaltningarna kan i dagsläget söka utökad finansiering för biologisk mångfald genom central medelsreserv för både skötsel och investeringsåtgärder. Investeringsprojekt och restaurering av grönområden har även genomförts och genomförs inom projektet Grönare Stockholm. I samband med exploateringsprojekt finansieras och genomförs också åtgärder som kan bidra till den biologiska mångfalden. För att fler åtgärder ska kunna genomföras och skötas finns ett behov av utökade medel.

Ett par förvaltningar uppmärksammar att vissa åtgärdsförslag ligger inom exploateringsprojekt som befinner sig i tidiga skeden. Miljöförvaltningen är medveten om att det finns förslag på åtgärder för biologisk mångfald inom delar av denna typ av områden. Åtgärdsförslagen är tänkta att användas som inspiration och vägledning vid val av åtgärder för att stärka biologisk mångfald, det vill säga de utgör ett av många kunskapsunderlag även i pågående planering. Denna användning av SÅF-förslagen lyfts som positiv i både exploaterings- och stadsbyggnadskontorets yttranden.

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Maria Svanholm
Avdelningschef
Miljöförvaltningen

Bilagor

1. Stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald för Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm.
2. Bilaga 1 Schablonkostnadstabell för åtgärder för biologisk mångfald.
3. Bilaga 2 Metodik för framtagning av åtgärdsförslag.
4. Bilaga 3 Beskrivning av åtgärder för biologisk mångfald.